

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Bestuursraad

memo

Lessons Learned project

Secretaris Generaal / p.v.
Secretaris Generaal
Flex|Pro
Team 2**Bezoekadres:**
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 5.1.2e
F 5.1.2e
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl**Inlichtingen bij****Datum**
20 augustus 2020**Aantal pagina's**
2**Inleiding**

Helaas lukt het [5.1.2e] als opdrachtgever agendatechnisch niet om bij deze bespreking te zijn. De suggestie is daarom niet de brief zelf te behandelen, wel onderstaande andere relevante punten die gaan over afronding en opvolging. De brief is op diverse momenten gewisseld met de BR-leden en komt de komende week op diverse plekken ook met ministers aan de orde.

Onderwerpen:

1. Breder delen lessen experttafels
2. Interne lessen, observaties en volgende stap
3. Parlementair proces
4. Afronding lessons learned

1. Breder delen experttafels

Zoals bekend publiceren we alle gespreksverslagen en position papers. Meerdere deelnemers gaven complimenten over het proces en het gesprek en vragen of de verslagen en papers gebruikt kunnen worden. Zo ontvingen we ook een verzoek van het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde om de lessen voor professionals ook via hun platform te delen.

Als team hebben we zelf ervaren hoeveel inzicht het heeft om de lessen direct te horen. De constructieve houding in alle experttafels was ver boven onze verwachting. Dat verdient een compliment aan de beleidscollega's die heel openhartig in gesprek gingen met deskundigen en in dat gesprek de focus verlegden van algemene adviezen naar de concrete mogelijkheden voor handelen. Wij vinden het waardevol om de lessen en ervaringen van onze frontline beleidscollega's breder te delen met andere collega's. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van podcasts of één (of meer) specials in de diagonaal. Ons advies is DCO te vragen hier opvolging aan te geven.

2. Interne lessen

Het ophalen van de interne lessen -lessen die de organisatie van VWS betreffen- was geen onderdeel van de opdracht. Bij de gesprekken is echter een aantal lessen over de structuur, samenwerking en proces genoemd die we als 'bijvangst' hebben verzameld. Samengevat gaan deze interne lessen over:

- De cyclus van maatregelen nemen, effecten bekijken en maatregelen aanpassen wordt als een goede werkwijze gezien. Wel kunnen we scherper zijn waar signalering, analyse en besluitvorming plaatsvindt.
- verantwoordelijkheden kunnen duidelijker worden afgesproken, zowel op medewerkersniveau (scheiding uitvoerings- en verantwoordingsstaken) als op DG-niveau (wie besluit waarover). Het belang van een integrale benadering is daarbij ook genoemd.
- Er is goed gebruik gemaakt van het netwerk met het veld. Er zou blijvende aandacht moeten zijn om de relatie met het veld te onderhouden (instellingen bezoeken, gezamenlijke crisisoefeningen, netwerken stimuleren verantwoordelijkheid te nemen)
- Er zou meer tijd voor reflectie moeten komen in de verschillende teams, misschien zelfs dagelijks. Dat verhoudt zich slecht tot de hoge druk om te leveren.

**Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal**
Flex|Pro
Team 2

Datum
18 augustus 2020

De opmerkingen die wij ophaalden zijn nog vrij algemeen en hebben pas waarde als ze zijn uitgewerkt voor de specifieke situatie van een team of ander samenwerkingsverband. Deze uitwerking naar concrete lessen kan ons inziens alleen met verdere verdieping op teamniveau vanuit de eigen behoefte (Pull ipv push). Daarbij zal de behoefte per team verschillen.

Ons advies voor de plekken waar die verdieping plaats kan vinden hieronder in willekeurige volgorde:

- De opbrengst beschikbaar stellen voor het NSOB traject
- De opbrengst beschikbaar stellen voor de evaluatie van de crisisorganisatie.
- Agendering van thema's op de managementconferenties.
- managers en teams kunnen zich voor teambijeenkomsten laten faciliteren - daar waar behoefte is- door bijvoorbeeld de VWS-faciliteerpool.

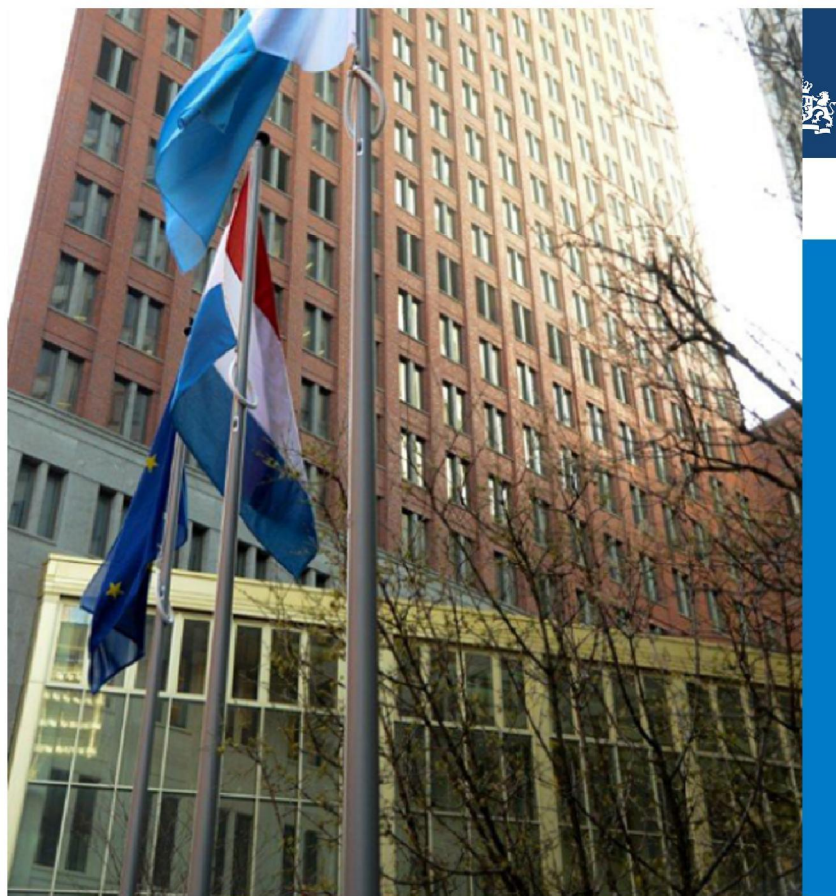
3. **Parlementair proces:**

is door enkelen een opmerking over gemaakt en is tegelijk een gegeven. Een opgevangen persoonlijke beleidsopvatting is dat bij een tweede golf eens per 3 weken een debat haalbaar is en dat het anders ten koste gaat van de crisisbestrijding. We dragen dit aan als bespreekpunt zonder advies.

4. **Afronding lessons learned:**

Met de publicatie van de kamerbrief en alle position papers en verslagen ronden wij onze werkzaamheden met het tijdelijke team af. (Vanzelfsprekend blijven we beschikbaar voor het debat). Dit proces van Lessons Learned kreeg waardering van zowel de deelnemers als beleidsdirecties. Wat we nog zullen opleveren is een handzaam document met tips voor het organiseren van experttafels inclusief de contactgegevens voor het faciliteren daarvan.

Is er bij de bestuursraad behoefte aan overige acties voor vervolg/ opvolging?

Wekelijks maatschappelijk beeld COVID-19

10/19/2021

Highlights van deze week

1. Naleving en draagvlak

- Veel drukte rond recreatieplassen en stranden in verband met het mooie weer. **In een aantal regio's zo druk dat de 1,5 meter niet gehandhaafd kon worden.**
- Ook **in de horeca blijken de regels onvoldoende te worden nageleefd.**
- Er wordt een **toename gemeld in het aantal "thuisfeestjes"** met vrienden waarbij de 1,5 meter regel niet/minder wordt gevolgd.

Zie slides 7-11 voor nadere toelichting

2. Maatschappelijke gevolgen

- *Geen recente ontwikkelingen*

Zie slide 12 voor nadere toelichting

Highlights van deze week

3. Economische gevolgen

- Vrijdag 14 augustus: publicatie bbp-groei 2^e kwartaal Nederland. Eurostat meldt reeds dat de economie van de eurozone in het tweede kwartaal een krimp heeft vertoond van 12,1% in vergelijking met het eerste kwartaal. De onderlinge verschillen zijn fors; -10% in Duitsland tot -18,5% in Spanje.
- Maandag 17 augustus: publicatie cMEV

Zie slides 13 - 19 voor nadere toelichting

4. Gebruik noodregelingen

- *Geen recente ontwikkelingen*

Zie slides 20 -22 voor nadere toelichting

Highlights van deze week

5. Buitenland & CAS/BES

- Net als NL hebben ook **BEL, OOS, SPA en ZWI te maken met (lokaal) een sterke stijging van het aantal besmettingen.**
- Steeds meer landen stellen eisen aan reizigers die terugkeren uit risicogebied. **NL wordt steeds vaker als risicogebied gezien.** Finland en de Baltische landen voeren weer een quarantaineplicht in voor reizigers uit Nederland.
- De toename in het aantal besmettingen leidt daarnaast in bijna alle landen tot het aanscherpen van de maatregelen, regionaal (o.a. VK en SPA) maar ook weer nationaal (BEL, LUX, ZWI en OOS).

Zie slides 23 - 26 voor nadere toelichting

Omgevingsbeeld ()

- **Het reproductiegetal is deze week gedaald van 1,4 naar 1,2. Afgelopen week zijn 10% minder personen getest.** Het percentage aantal positief geteste personen stijgt van 1% naar 2,3%. Waarschijnlijk tot hoogst waarschijnlijk is er een tweede golf van COVID-19 besmettingen in Nederland aangevangen. De verhoging van het aantal nieuwe besmettingen heeft voornamelijk niet geleid tot een extra belasting op het zorgsysteem. Het is waarschijnlijk dat de toename op de IC's later plaatsvindt, omdat de relatief jonge groep (nu ondervertegenwoordigd op de IC) op den duur oudere leeftijdscategorieën aansteekt. (LIMC)
- De **mondkapjesdiscussie leidt tot verwarring en weerstand onder Nederlanders**. Daarnaast meldt een toenemend aantal veiligheidsregio's slechte naleving COVID-19 maatregelen. (LIMC)
- In traditionele media is **veel aandacht voor de COVID-19 besmettingen onder jongeren en het niet meewerken aan bron- en contact-onderzoeken van de GGD**. (LIMC)
- Er heerst een sterk **negatief sentiment op sociale media omtrent de lokale mondkapjesplicht in Amsterdam en Rotterdam**.
- **Finland, Estland en Litouwen hebben reisbeperkingen ingesteld voor Nederlanders** vanwege het toegenomen aantal coronabesmettingen. Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft hierop het reisadvies van de drie landen aangepast naar oranje - dat betekent dat alleen noodzakelijke reizen worden geadviseerd.
- Ook het reisadvies voor delen van Spanje zijn gewijzigd van code geel naar code oranje. Het gaat om de provincies Barcelona en Lerida, de provincies Huesca, Zaragoza en Teruel en de provincie Soria.
- Universiteiten en hogescholen zullen komend collegejaar maar 30 procent van hun onderwijs fysiek aanbieden. Dat blijkt uit een rondgang van BNR onder hogeronderwijsinstellingen. (NOS)
- De politie kan een einde maken aan feestjes op het strand van Bloemendaal. De Veiligheidsregio Kennemerland heeft de noodverordening aangepast om te kunnen optreden tegen "mensen die een geluidsinstallatie meebrengen naar een recreatiegebied". (NOS)
- Op sociale media als Twitter gaan berichten rond om mensen die kwetsbaar zijn voor het coronavirus te steunen. Onder de hashtag 'geen dor hout' krijgen ze een gezicht. (NOS)

Dashboard PSC-19

10/19/2021

1. Naleving en Draagvlak

1.1 Nalevingsmonitor veiligheidsregio's LOT-C

Highlights naleving weekend

- › Veel drukte rond recreatieplassen en stranden in verband met het mooie weer. In een aantal regio's zo druk dat de 1,5 meter niet gehandhaafd kan worden.
- › In de steden blijft het over het algemeen rustig, met uitzondering van Amsterdam. In gebieden in Amsterdam met mondkapjesplicht houdt men zich er massaal niet aan.
- › In de horeca in de nacht van zaterdag op zondag blijken de regels onvoldoende te worden nageleefd. In Meppel en Leeuwarden heeft de politie de wapenstok moeten gebruiken omdat het publiek zich tegen hen keerde.
- › Er wordt een toename gemeld in het aantal "thuisfeestjes" met vrienden waarbij de 1,5 meter regel niet/minder wordt gevolgd. De handhaving is daar lastiger dan in de horeca.

1. Naleving en Draagvlak

1.2 Nalevingsmonitor (LOT-C)

LOT-C Nalevingsmonitor

Legenda																										
	niet geleverd																									
😊	goed																									
😐	redelijk																									
😞	slecht																									
		Groningen	Fryslân	Drenthe	Usselland	Twente	Noord- en Oost-Gelderland	Gelderland-Midden	Gelderland-Zuid	Utrecht	Noord-Holland-Noord	Zaanstreek-Waterland	Kennemerland	Amsterdam-Amstelland	Gooi en Vechtstreek	Haaglanden	Hollands Midden	Rotterdam-Rijnmond	Zuid-Holland-Zuid	Zeeland	Midden- en West-Brabant	Brabant-Noord	Brabant-Zuidoost	Limburg-Noord	Zuid-Limburg	Flevoland

Zaterdag 8 augustus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
In hoeverre worden de landelijke richtlijnen in de regio nageleefd?	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
In hoeverre zijn de richtlijnen binnen de regio te handhaven?	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Zondag 9 augustus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
In hoeverre worden de landelijke richtlijnen in de regio nageleefd?	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
In hoeverre zijn de richtlijnen binnen de regio te handhaven?	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊

Over de monitor
 Er is aan de 25 veiligheidsregio's uitgevraagd in welke mate de landelijke richtlijnen nageleefd worden en in hoeverre deze zijn te handhaven. De richtlijnen zijn:

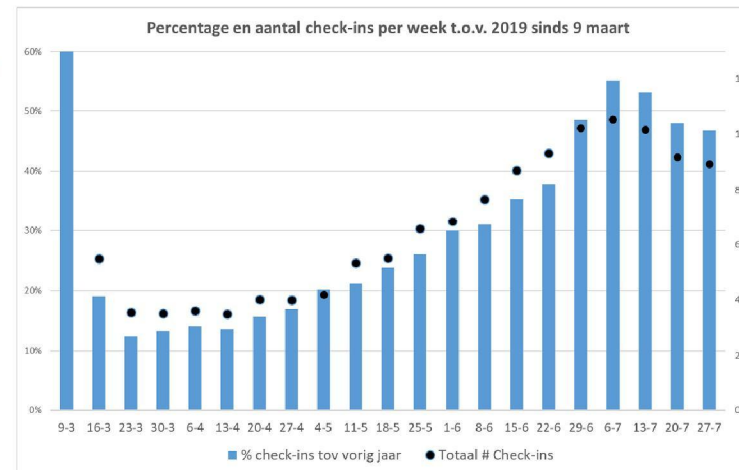
- Vermijd drukke plekken
- Houd 1,5 meter afstand

Personenmobiliteit (1)

Openbaar vervoer

- Het gebruik van het OV was afgelopen week gelijk aan gemiddeld 47% van het niveau van 2019 (gemeten in check-ins). Het gebruik van het OV is lager dan begin juli. Er zijn wel aanzienlijke verschillen tussen het algemene landelijke beeld (obv Translink data) en het specifieke lokale beeld van vervoerders, waarschijnlijk door verschil in referentiewaarden.
- Het gebruik van het OV over de dag is relatief vlak in vergelijking met de reguliere spitspiek.
- Sinds 1 juli worden nauwelijks knelpunten waargenomen.

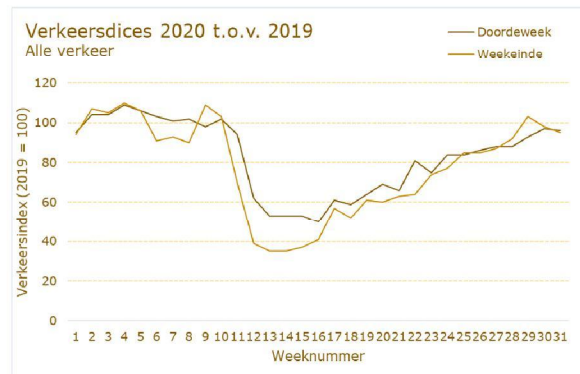

Personenmobiliteit (2)

Wegverkeer

- Het gebruik van het hoofdwegennet was afgelopen week vergelijkbaar met 2019. Het gebruik was gelijk aan 96% (werkdagen) en 95% (weekenddagen) van het niveau van 2019 (gemeten in intensiteiten).
- De spreiding van het wegverkeer over de dag lijkt redelijk op de spreiding in 2019. Alleen tijdens de ochtendspits was het gebruik afgelopen week lager dan in 2019.
- De congestie voor de maand juli (tot en met 26 juli) is gelijk aan 43% van de congestie in 2019.

Fietsen en lopen

- Het aantal verplaatsingen met de fiets en te voet lag afgelopen week op werkdagen rond het niveau van begin maart. De afgelegde afstand per verplaatsing met de fiets en te voet was hoger dan begin maart (fiets: 51% hoger dan begin maart, te voet: 19% hoger dan begin maart).

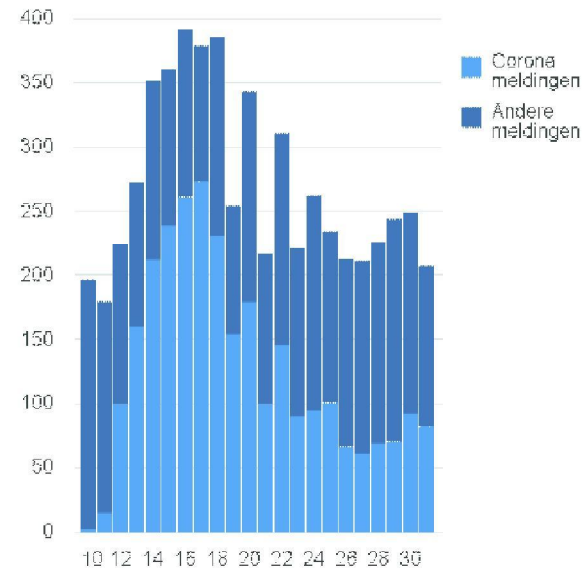
Personenmobiliteit naar motief

- Het aantal verplaatsingen voor werk en onderwijs op werkdagen was afgelopen week gelijk aan resp. 55% en 32% van het niveau van begin maart, waarschijnlijk als gevolg van de vakantieperiode.
- Het aantal verplaatsingen voor horecabezoek op werkdagen is de afgelopen weken sterk gestegen.

1. Naleving

- > Aantal coronameldingen (t/m zondag 2 augustus) van iSZW tot en met week 31 komt op 2.797.
- > Er is een lichte stijging van het aantal coronameldingen te zien t.o.v. de vorige rapportage (t/m week 29). Het aandeel coronameldingen t.o.v. het totaal aantal meldingen (7.403) is gelijk gebleven (38%).
- > 50% van de 1.653 coronameldingen omtrent gezond en veilig werken gaan over onvoldoende afstand op de werkvloer
- > 8% van de coronameldingen omtrent gezond en veilig werken betreft zieke werknemers op de werkvloer.

2. Maatschappelijke gevolgen

Indicatoren	Kerngetallen	Toelichting
Algemene bijstand	Divosa Benchmark Werk & Inkomen : Het aantal aanvragen voor bijstand daalt in mei, maar ligt nog steeds 32% hoger dan in februari. De instroom in de bijstand stabiliseerde, de uitstroom bleef dalen. Er is vooral minder uitstroom naar werk.	
Armoede	SCP : Kwetsbare groepen lopen grootste risico op werkverlies en armoede door coronacrisis. Het grootste risico om hun baan te verliezen hebben mensen met een flexibel dienstverband in een sector die naar verwachting gaat krimpen. Relatief veel werknemers met een niet-westerse migratieachtergrond, laag opgeleide mensen en mensen met een arbeidsbeperking voldoen aan beide criteria	
Schuldhelpverlening	Verzoeken tot toelating WSNP* Dwangakkoorden** 146 (april) 215 (mei) 191 (februari) 279 (juni) 181 (maart)	*Is een wettelijke regeling voor mensen met probleemschulden. Als men de regeling positief doorloopt, ontvangt hij/zij de schone lei en raakt hierdoor schuldenvrij. Duurt max 5 jaar. ** Een schuldenaar kan een dwangakkoord verzoeken als één (of een aantal) schuldeiser(s) zonder goede reden weigert in te stemmen met een schuldregeling via de gemeente of kredietbank.
Voedselbank	Voedselbanken NL : Vergeleken met eind 2019 zien voedselbanken een toename van circa ruim 5%. Dat betekent dat ze wekelijks 5000 meer mensen helpen. In totaal worden momenteel 93.000 mensen geholpen (cijfers begin mei 2020).	

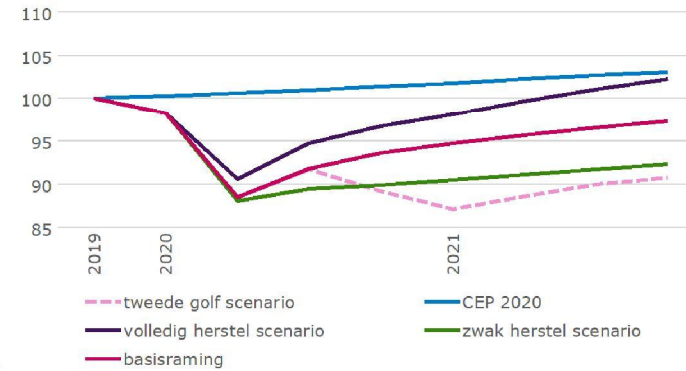
3. Economische gevolgen NL

3.1 Ramingen: stevige economische krimp

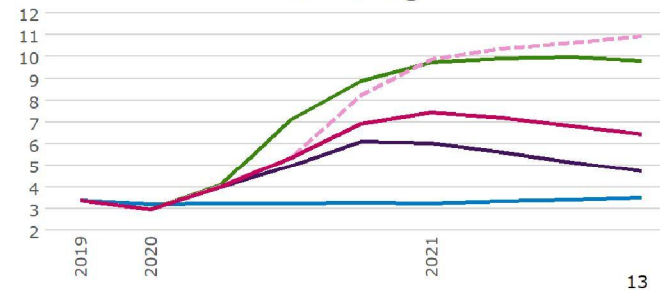
- Verschillende instanties hebben ramingen gegeven voor de economische groei. De omvang loopt uiteen, maar er is **consensus dat de Nederlandse economie een stevige krimp staat te wachten in 2020 en dat de werkloosheid fors zal oplopen.** Herstel in 2021 zeer onzeker.
- **CPB basisraming:** een krimp van -6,4% in 2020, en een gedeeltelijk herstel in 2021 met 3,3% groei. De werkloosheid loopt flink op; tot 4,8% in 2020 en 7% in 2021.
- **De Commissie** raamt bij de zomerraming een krimp van 6,8% voor NL, en een groei van 4,5% in 2021.

10/19/2021

Scenario's voor bbp, CPB
Juniraming

Scenario's voor werkloosheid, CPB
Juniraming

13

3. Economische gevolgen

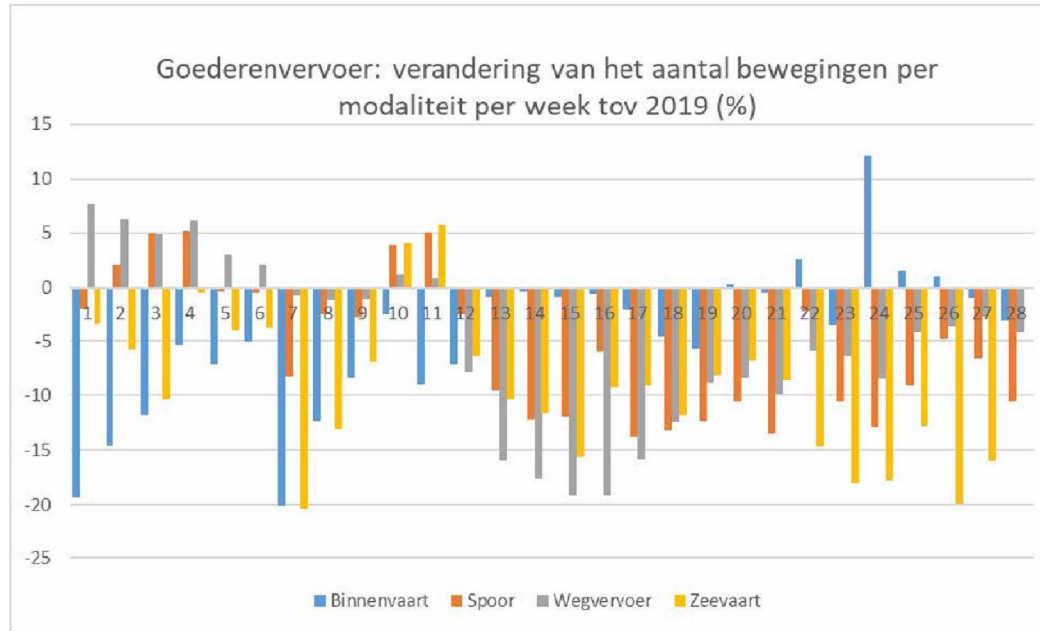
Toelichting kleurentabel

- Deze specifieke crisis brengt verschillende schokken teweeg met elk een verschillend effect en dynamiek:
 - **Vertrouwen:** is snel fors gedaald en blijft (ondanks beperkt herstel) **laag en negatief**. Dit heeft naar verwachting negatieve gevolgen voor consumptie en productie in de komende maanden.
 - **Liquiditeit:** Het niveau van de uitgestelde belastingen daalt de laatste 2 weken licht, doordat bedrijven weer aflossen. De gebruikte leen- en kredietruimte bij banken neemt nog steeds toe.
 - **Vervoer:** het advies 'blijf zoveel mogelijk thuis' is inmiddels niet meer van kracht, waardoor het wegvervoer weer **sterk herstelt. OV-gebruik is nog wel veel lager** (zie sheet 8).
 - **Pintransacties:** consumenten hebben in het begin extra gespaard en pinnen inmiddels weer ongeveer net zoveel.
 - **Arbeidsmarkt:** De arbeidsmarkt reageert doorgaans **met een vertraging op de crisis**. Al duidelijk zichtbaar is de daling in het aantal werkte uren, piek in werkloosheid zal nog komen. Dat kan mogelijk structurele schade aanbrengen aan de economie.
 - **Financiële markten:** hebben waarschijnlijk deels al een crisis **ingeprijsd** en profiteren daarnaast van de forse monetaire verruiming van centrale banken. Indien de beurzen wereldwijd instorten, kan de recessie worden verzwaard. Tot nu toe is daarvoor nog geen aanwijzing.

3. Economische gevolgen

Goederenvervoer: verandering van het aantal bewegingen

3. Economische gevolgen

3.5 Arbeidsmarkt– Verslechtering zal doorzetten

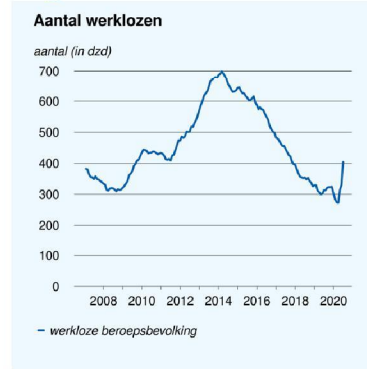

Het **aantal werkenden is met 45 duizend gestegen** en bedraagt nu 8.901 duizend mensen.

Het lijkt alsof de arbeidsmarkt (tijdelijks) iets aantrekt: het aantal mensen dat een baan vond was groter dan het aantal mensen dat hun baan verloor.

Volgens de raming is dit echter van korte duur. Om de voorspelde jaardaling van 2,1% te bereiken moet het aantal de komende maanden weer dalen.

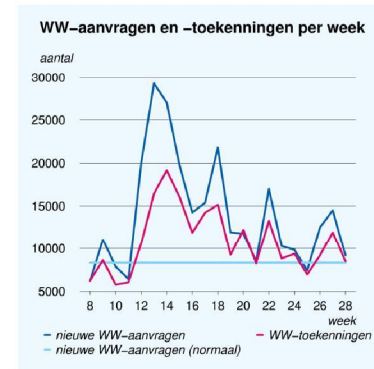
10/19/2021

Het aantal **werklozen is gestegen** met 74 duizend en bedraagt nu 404 duizend mensen. **Eenzijds omdat mensen hun baan verloren en anderzijds omdat mensen weer op zoek gaan naar een baan.**

Het werkloosheidspercentage is daarmee in een maand gestegen van 3,6% naar 4,3%. Dat is snel in vergelijking met de financiële crisis, toen duurde deze stijging zeven maanden.

Afgaande op de ramingen, zal de werkloosheid verder stijgen (6,9% eind 2020).

De aantallen zijn **na twee weken stijging in W28 weer gedaald.**

Het lopende aantal WW-uitkering is in juni (W23-W27, -0,2%) gestabiliseerd ten opzichte van mei (W18-W22, 3,1%). De stijging in mei was al beperkt ten opzichte van de stijging in april (W14-W18, 16,7%).

Bron: [CBS](#) en [UWV](#).

3. Economische gevolgen

Arbeidsmarkt – Sommige sectoren / groepen hard geraakt

De onderstaande **sectoren** worden volgens het [UWV](#) hard geraakt.

Dit zijn tevens de sectoren waarin de WW-uitkeringen in maart, april en mei (tussen haakjes) het hardst stijgen: Horeca en catering (12,1%), schoonmaakbranche (7%), detailhandel (6,4%) en uitzendbedrijven (6,3%).

Tabel 1 Verwachte impact op sectorale werkgelegenheid in 2020

Verhuur en overige zakelijke diensten*	zeer grote krimp
Horeca	
Cultuur, sport en recreatie	
Luchtvaart	
Sierteelt	
Detailhandel non-food	grote krimp
Metaal en technologische industrie	
Overige dienstverlening**	
Autohandel	
Personeenvervoer over land	
Specialistische zakelijke diensten***	gemiddelde krimp
Groothandel	
Bouwnijverheid	
Overige industrie****	
Goederenvervoer	
Logistieke diensten	geen/kleine krimp
Chemische industrie	
Onderwijs	
Detailhandel food	
Financiële instellingen	
Informatie en communicatie	groei
Voedings- en genotmiddelenindustrie	
Verhuur van en handel in onroerend goed	
Energie, water en afval	
Fruut- en groenteteelt	
Gezondheids- en verzorgingszorg	groei
Openbaar bestuur	
Post en koeriers	

* betreft o.a. uitzendbureaus en reisbureaus.
 ** betreft o.a. persoonlijke dienstverlening (v.w. kappers en nagelstudio's) en levensbeschouwelijke en politieke organisaties.
 *** betreft o.a. reclamebureaus, architecten en accountantskantoren.
 **** betreft o.a. vervaardiging van diverse consumentengoederen (v.w. meubels) en reparatie/installatie machines en apparaten.

10/19/2021 Bron: [UWV1](#) en [UWV2](#).

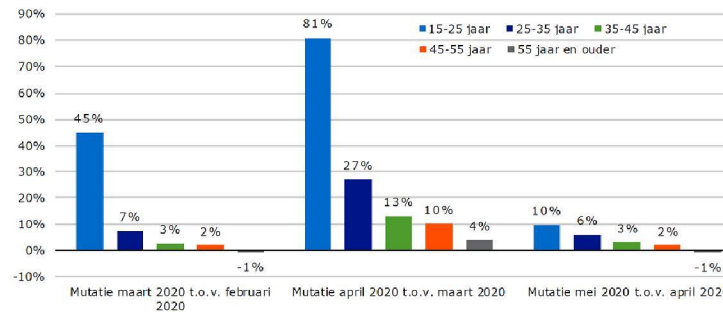
Flexwerkers en zelfstandigen harder geraakt:

- Volgens het [CPB](#), [UWV](#) en de [DNB](#) worden flexwerkers, met name uitzend- en oproepkrachten, harder en eerder geraakt dan personen met een vast contract.
- Het aantal gewerkte uren daalde onder zelfstandigen sterker dan bij werknemers (zie cijfers [CPB](#)).

Jongeren (tot 25 jaar) vangen de eerste klappen op:

- Uit de realisatiecijfers van [april](#) en [mei](#) van het CBS blijkt dat het merendeel van de baanverliezers jong is. In juni nam de werkzame beroepsbevolking toe, met name door de toename onder jongeren.
- Jongeren hebben volgens het [UWV](#) vaker een flexcontract en werken vaak in de hard geraakte sectoren. deze groep groter dan onder de andere groepen. Cijfers [UWV](#) hieronder.
- De toename van de WW-uitkering is onder deze groep groter dan onder de andere groepen. Cijfers [UWV](#) hieronder.

Mutatie lopende WW-uitkeringen naar leeftijd

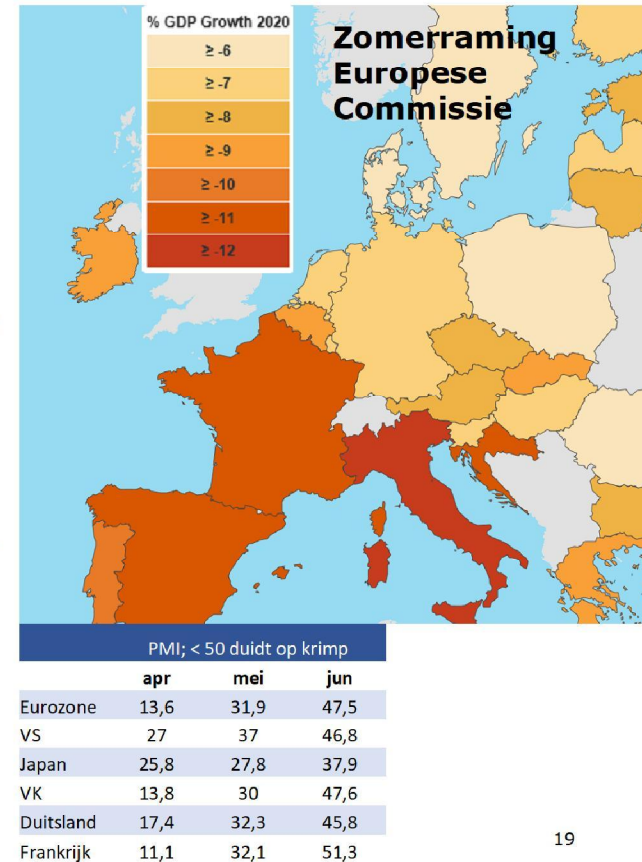

3. Economische gevolgen

3.6 Internationaal – economische ontwikkelingen

- **Bbp-realisaties 2de kwartaal:** Spanje (-22,1%), Frankrijk (-19,0%), Italië (-17,3%), Portugal (-16,5%), België (-14,5%), Oostenrijk (-13,3%), Duitsland (-11,7%). Bron: [Eurostat](#). Nederlandse cijfers verschijnen 14 augustus.
- **Zomerraming Commissie:** t.o.v. de lenteraming is de groeiverwachting licht pessimistischer over 2020 (8,3% krimp i.p.v. 7,4%) en 2021 (5,8% groei i.p.v. 6,1%). De diepte van de recessie verschilt, met name zuidelijke landen worden zwaar geraakt. Midden- en Oost-Europese landen hebben doorgaans een fors hogere structurele groei als de oude lidstaten, waarmee het verlies aan groei in Oost-Europa aanzienlijker is dan de bijgevoegde figuur doet vermoeden. Bron: [EC](#).
- **VS:** de werkgelegenheid is in juni met 5 mln personen toegenomen t.o.v. de voorgaande maand. De werkgelegenheid is nu 15 mln (9,6%) lager dan in februari. De werkloosheid is verder teruggelopen van 13,3% in mei tot 11,1% in juni. Bron: [BLS](#).
- **PMI-cijfers verbeteren:** de inkoopmanagersindex voor de eurozone is gestegen naar 47,5 in juni. De krimp vertraagt, met name in de dienstensector. Omdat de waarde onder de 50 ligt, duidt de index nog steeds op een afname van economische activiteit t.o.v. de uitzonderlijk slechte vorige maand. De huidige onzekerheid en grote uitslagen vragen om enige voorzichtigheid bij de interpretatie van de PMI-cijfers.

10/19/2021

4. Gebruik noodregelingen

Maatregelen	Totaal Aantal	Toelichting
NOW (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid)	<u>T/m 7 augustus 36.435</u>	Het loket voor de NOW1 is sinds 5 juni gesloten: van de 148.000 aanvragen zijn er 139.000 goedgekeurd. Hierbij hoort een totale aangevraagde subsidie van 9,9 miljard euro. Er zijn 9.000 aanvragen afgewezen. <u>Het loket voor de NOW2 is sinds 6 juli open. Een voorschot van € 1.334.421.608 is uitgekeerd.</u>
Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)	<u>T/m 1 juli:</u> <u>74.000 aanvragen Tozo 2</u>	SZW schat het gebruik van de Tozo aan de hand van een steekproef onder 150 gemeenten. De Tozo1 komt naar schatting uit op 374.000 aanvragen. Zie de aantallen voor de Tozo2 links.
TOGS (Tegemoetkoming ondernemers getroffen sectoren COVID-19)	<u>T/m 9 aug:</u> <u>221.387 aanvragen</u>	Van alle aanvragen (links) zijn er 215.274 toegekend en 5654 afgewezen. Er zijn 459 aanvragen in behandeling. Het grootste aantal aanvragen komt van restaurants, haarverzorging en andere eetgelegenheden. Tot en met 9 aug is er <u>861 miljoen uitbetaald</u> . 99% van de aanvragen is afgehandeld, 93% van de aanvragen is ingediend door bedrijven waar <10 mensen werken.
TVL (Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB)	<u>T/m 10 aug:</u> <u>24.900 aanvragen</u>	Er zijn 20.700 aanvragen toegekend, 203 miljoen euro is uitbetaald. Totaalbedrag toegekend 282 miljoen euro.
TOFA (Tijdelijke overbruggingsregeling voor flexibele arbeidskrachten)	<u>T/m 14 juli:</u> <u>19.600 aanvragen</u>	Op dit moment wordt ongeveer de helft van de aanvragen afgewezen. Dit lijkt voornamelijk te komen doordat mensen te weinig hebben verdiend in februari of teveel in april en daarmee niet voldoen aan de voorwaarden
Belastinguitstel	<u>T/m 15 juli:</u> <u>178.136 debiteuren</u>	De omvang van de uitgestelde belastingen is <u>11 miljard euro</u> . Sinds 26 juni is er sprake van een licht dalende trend in het aantal debiteuren en de totale uitstaande schuld. Bedrijven lossen weer af.

10/19/2021

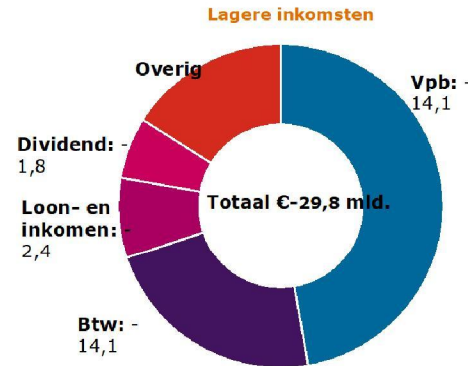
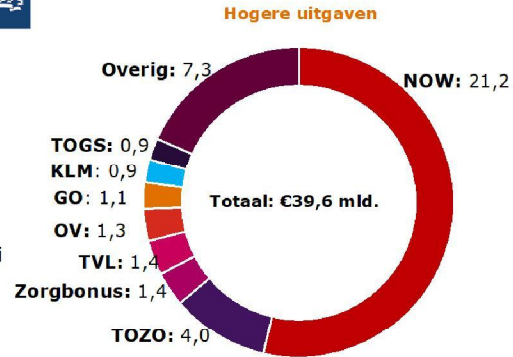
4. Gebruik noodregelingen

Maatregelen	Totaal Aantal	Toelichting
BMKB-C BMKBL-C GO-C KKC (Kleine Kredieten Corona GarantieRegeling)	<u>T/m 4 aug:</u> Het totaal aantal bedrijven dat gebruik maakt van de regelingen is ruim <u>5500</u>	BMKB-C: <u>771 miljoen</u> BKMBL-C: <u>134 miljoen</u> GO-C: <u>596 miljoen</u> KKC: <u>32 miljoen</u>
Regeling cultuursector		Verdeeld over verschillende instellingen waarbij het grootste deel gaat naar al gesubsidieerde producerende instellingen, een monumentenlening en de regionale instellingen. Totaalbedrag 300 miljoen euro beschikbaar gesteld en uitgekeerd.
Regeling landbouw: Sierteelt, voedingsindustrie en fritesaardappelen	<u>T/m 10 aug:</u> Sierteelt/ voedingstuinbouw: 1621 aanvragen Fritesaardappelen: 1199 aanvragen	<u>Sierteelt/voedingstuinbouw:</u> Toegekend: 200 miljoen (v.d. 600 miljoen) <u>Fritesaardappelen:</u> Toegekend: 54,3 miljoen (v.d. 50 miljoen)
Compensatieregeling eigen bijdrage kinderopvang		(Eerste) uitbetaling gedaan op 8 juli voor 570.000 gezinnen.

4. Stand overheidsfinanciën historisch tekort, oplopende schuld

- We stevenen dit jaar af op een **historisch begrotingstekort van €68 miljard in 2020**, oftewel 8,7% bbp. De overheidsschuld loopt daardoor op van 48,8% tot 63,1%. Tussen februari en mei is de schuld al met €48 miljard opgelopen (bron: CBS).
- Er zijn op dit moment voor **€39,6 miljard aan extra uitgaven** ingeboekt voor 2020 (bovenop verschuivingen binnen de kaders).
- Ten opzichte de Miljoenennota is de **raming van de inkomsten met €29,8 miljard verlaagd**. De verlate inkomsten a.g.v. belastinguitstel zijn zoveel mogelijk toegerekend aan 2020 (volgens EMU-regels).
- Geschat wordt dat **uitstel van betaling leidt tot een schuif in de inkomsten** van 2020 naar 2021 ter waarde **van circa €27 miljard**. Tussen de 4,2% en 9,4%, afhankelijk van de zwaarte van de CPB-scenario's, zal niet zal worden terugbetaald.

5. Internationaal

- › België: België heeft de overeenkomsten verlengd die eerder waren gesloten met Frankrijk, Duitsland, Luxemburg en Nederland ter verduidelijking van de belastingregels voor grensarbeiders die vanuit huis werken vanwege COVID19.
- › Japan heeft aangekondigd de concentratie van werkgelegenheid van Tokyo te verspreiden naar andere regio's zodat deze regio's kunnen revitaliseren.
- › Italië heeft een "*reducing red tape*" programma geïmplementeerd om de administratieve (uitvoerings)lasten te verminderen. Daarnaast is er een recovery plan van 120 mld opgezet dat grote publieke en infrastructurele werken.

5. Buitenland (2)

- › **Net als NL hebben ook BEL, OOS, SPA en ZWI te maken met (lokaal) een sterke stijging van het aantal besmettingen.** In veel landen zijn er lokale of regionale uitbraken van het virus. In sommige gevallen, zoals in het geval van Antwerpen, Barcelona, KRO en delen van POR leidt deze toename tot een aanscherping van het NLse reisadvies naar oranje. In het geval van BEL lijkt deze toename zicht bovendien ook naar de rest van het land te verspreiden.
- › **Steeds meer landen stellen eisen aan reizigers die terugkeren uit risicogebied.** Zo voert DUI vanaf 08/10 een testplicht in voor iedereen die terugkeert uit risicogebied, met strenge boetes die bij weigering van testen en/of zelfquarantaine kunnen oplopen tot EUR 25 000. Ook LUX opende een – vrijwillige – testlocatie op het vliegveld, en FRA stelt testen verplicht voor reizigers uit 16 niet-EU landen met hoge aantallen besmettingen. Tegelijk verkortte OOS de quarantainetijd bij terugkeer uit risicogebied tot 10 dagen.
- › **NL wordt steeds vaker als risicogebied gezien.** Zo voeren Finland en de Baltische landen op 10 augustus weer een quarantaineplicht in voor reizigers uit Nederland, en de kans is groot dat Denemarken zal volgen. Litouwen voert daarbij waarschijnlijk zelfs een inreisverbod in.
- › **De toename in het aantal besmettingen leidt daarnaast in bijna alle landen tot het aanscherpen van de maatregelen,** regionaal (o.a. VK en SPA) maar ook weer nationaal (BEL, LUX, ZWI en OOS). Een veel besproken maatregelen hierbij is het introduceren van een mondkapjesplicht in openbare ruimten. Alleen in ZWE wordt hier negatief over geadviseerd vanwege mogelijke schijnveiligheid.

Caribische delen van het Koninkrijk

Maximaal controleren (incl. zorg kwetsbare personen)	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	Sint Maarten
Aantal positief geteste mensen totaal (sinds vorige week)	5 (0)	3 (0)	3 (0)	29 (0)	120 (+3)	128 (+34)
Aantal actieve besmettingen	1	1	0	1	12	49
Aantal ziekenhuisopnamen actueel (cumulatief)	1 (1)	0	0 (1)	0 (4)	0 (15)	0 (26)
Aantal patiënten op IC actueel (cumulatief)	1 (1)	0 (0)	0 (0)	0 (2)	0 (4)	0 (17)
Aantal patiënten overleden totaal (sinds gisteren)	0	0	0	1	3	15
Beschikbaarheid IC bedden voor Corona						
Beschikbaarheid zorgpersoneel						
Beschikbaarheid hulpmiddelen						
Testcapaciteit						
Continuïteit acute zorg in de regio						
Interinsulair patiëntenvervoer						

Caribisch Nederland

- Afschaling: geen sprake meer van bovineilandelijke coordinatie (niveau 3- hoogste niveau)
- Diverse ontwikkelingen weer hervatten en stopzetten vliegbewegingen: zorgen over vliegverbinding van benedenwinds naar bovenwinds
- Verlenging vliegverbod met een maand tot ..
- Zorgen over situatie op Sint Maarten en de effecten daarvan voor de BES